

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-651/19 – 1

Lieta C-651/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 2. septembris

Iesniedzējtiesa:

Conseil d'État (Beļģija)

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas datums:

2019. gada 1. augusts

Prasītājs:

JP

Atbildētājs:

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

[..]

I. Prasības pieteikuma priekšmets

1. Ar prasības pieteikumu, kas iesniegts 2018. gada 18. oktobrī, JP iesniedz kasācijas sūdzību par spriedumu [..], ko 2018. gada 9. oktobrī pasludinājusī *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome] [..] [turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”].

II. Tiesvedība Conseil d'État [Valsts padomē]

2. [..] [oriģ. 2. lpp.] [..]

III. Fakti, kas attiecas uz lietas izvērtēšanu

3. Pēc pirmā patvēruma pieteikuma noraidījuma [...] prasītājs iesniedza otro starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas tika atzīts par nepieņemamu ar nolēmumu, ko 2018. gada 18. maijā pieņēma *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* [Ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos], pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* [likuma par ārvalstnieku iecelšanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu] 57/6/2. panta 1. punkta, pirmo daļu. Saskaņā ar pārsūdzēto spriedumu šis nolēmums tika paziņots “ar ierakstītu vēstuli pa pastu uz prasītāja norādīto adresi, proti, uz Ģenerālkomisāra biroju”.

Ar pārsūdzēto spriedumu prasītāja 2018. gada 7. jūnijā celtā prasība par iepriekš minēto lēmumu par nepieņemamību tika noraidīta tādēļ, ka tā tika iesniegta novēloti, un prasītājs nevarēja “atsaukties ne uz kādu nepārvaramas varas iemeslu, kas viņam būtu radījis nepārvaramu šķērslī prasības celšanai likumā noteiktajā desmit dienu termiņā”. [oriģ. 3. lpp.]

IV. Vienīgais pamats, pirmā daļa – Iesniedzēja argumenti:

4. Prasītājs izvirza vienu vienīgu pamatu par Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 3., 6. un 13. panta pārkāpumu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta pārkāpumu, Konstitūcijas 10., 11. un 13. panta pārkāpumu un 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* [likums par ārvalstnieku iecelšanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu] 39/2., 39/57., 39/65., 39/77/1., 48/3., 48/4. un 57/6. panta pārkāpumu, lasot tos kopsakarā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādāta versija) 46. pantu un 25. apsvērumu, vienlīdzības un nediskriminācijas principu pārkāpumu un tiesību uz aizsardzību principa pārkāpumu.
5. [...] Prasītājs iebilst pret to, ka ar pārsūdzēto spriedumu ir nospriests, ka, sākot no dienas, kad viņš ir iepazinies ar strīdīgo administratīvo aktu, viņam esot bijis “trīs darba dienu termiņš, piecu kalendāro dienu termiņš”, ka šis termiņš viņam esot ļāvis saprātīgi celt prasību termiņā, kas paredzēts iepriekš minētā 1980. gada 15. decembra likuma 3. pantā, un ka tikai nepārvaramas varas gadījums ļaujot atkāpties no šī termiņa, kam ir absolūts raksturs.

Viņš norāda, ka tiesību uz aizstāvību ievērošanai arī esot absolūts raksturs, ka pamatā norādītās tiesību normas nodrošinot tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un ka esot jāparedz saprātīgi termiņi, kas nepadara tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību īstenošanu “nieiespējamu vai pārmērīgi grūtu”. Viņš atgādina iepriekš minētās Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) 25. apsvēruma saturu un balstās uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru (ECT, spriedums

Assunção Chaves pret Portugāli, 2012. gada 31. janvāris, 80. punkts) un Eiropas Savienības Tiesas judikatūru (spriedumi, 2011. gada 28. jūlijs, C-69/10, *Diouf*, 67. un 68. punkts; un 2016. gada 20. oktobris, C-429/15, *Danqua*, 49. punkts), lai apgalvotu, ka šajā lietā aplūkoto termiņi, “kas ir īsāki par piecpadsmit darba dienām, ko noteikusi [Tiesa], ir acīmredzami nesaprātīgi un ir padarījuši pārmērīgi grūtu pieteikuma iesniedzēja tiesību uz aizstāvību īstenošanu un Likuma par ārvalstniekiem 39/2. pantā paredzētās prasības celšanu”, ņemot vērā lietas īpašos apstākļus, kuri ir šādi:

“pieteikuma iesniedzēja jaunā pieteikuma izskatīšanas laikā viņam netika nodrošināta pieņemšana; **[oriģ. 4. lpp.]**

- par viņa norādīto dzīvesvietu tika prezumēts [atbildētāja] galvenais birojs; līdz ar to paziņojums pa pastu netika nosūtīts uz vietu, kur dzīvo pieteikuma iesniedzējs;
- pieteikuma iesniedzējam nebija nekāda materiāla, *a fortiori*, finansiāla atbalsta, lai dotos uz [atbildētāja] biroju, ne arī lai ar to sazinātos, lai saņemtu informāciju par viņa lietas attīstību un iespējamo [pieņemto] lēmumu; ne arī sociālā palīdzība, ne bezmaksas juridiskā palīdzība, jo viņa pieņemšanas nosacījumi netika nodrošināti;
- pieteikuma iesniedzējs netika uzklauts kopā ar viņa advokātu pirms [atbildētāja] nolēmuma pieņemšanas;
- pieteikuma iesniedzēja pašreizējais advokāts nav tas pats, kurš viņam palīdzēja pirmā patvēruma pieteikuma ietvaros, tādējādi nevar uzskatīt, ka pēdējais minētais labi pārzināja pieteikuma iesniedzēja vēsturi un lietas apstākļus”.

Prasītājs lūdz uzdot Eiropas Savienības Tiesai prejudiciālu jautājumu par to, kā interpretēt iepriekš minētās Pamattiesību hartas 47. pantu un iepriekš minētās Direktīvas 2013/32/ES 20. un 46. pantu, lasot tos kopsakarā ar šīs pašas direktīvas 25. un 50. apsvērumu.

Atbildētāja argumenti

6. Atbildētājs norāda, ka iepriekš minētā 1980. gada 15. decembra likuma 39/57. pantā noteiktais termiņš ir absolūts, un tādējādi no tā var atkāpties tikai nepārvaramas varas gadījumā, *quod non* šajā lietā, un ka tādējādi administratīvā tiesa pamatoti ir secinājusi prasības novēloto raksturu.

Tas atsaucas uz Parlamenta dokumentiem, kas attiecas uz 2017. gada 17. decembra likumu, ar kuru groza 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* (Likums par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu) (*Doc. parl.*, Palāta, kārtējā sanāksme, 2016–2017, Dok. Nr. 2549/001), kuros ir izklāstīti iemesli, kas pamato prasību paātrinātu izskatīšanu minētajos gadījumos, “vienlaikus turpinot nodrošināt iespēju celt prasību”.

Tas piebilst, ka fakts, ka pašreizējais prasītāja advokāts nav tas pats, kurš viņam palīdzēja pirmā patvēruma pieteikuma ietvaros, un fakts, ka prasītājs nav ticis uzklausīts sava jaunā advokāta klātbūtnē, nekādi neietekmē efektīvu tiesību aizsardzību. Šajā ziņā tas precīzē, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem ir iespēja saņemt iecelta advokāta palīdzību, tiklīdz viņi iesniedz savu pieteikumu, neatkarīgi no tā, vai tas ir pirmais pieteikums vai turpmāks pieteikums, un ka tādējādi par to, ka pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis likumā noteikto iespēju pieaicināt savu pašreizējo advokātu, tiklīdz viņš iesniedza savu turpmāko pieteikumu, ir atbildīgs pats pieteikuma iesniedzējs, un tas nekādi neietekmē likuma 39/57. pantā paredzētās tiesību aizsardzības efektivitāti. **[oriģ. 5. lpp.]**

Conseil d'État [*Valsts padomes*] nolēmums

7. 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* (likums par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu) it īpaši ir noteikts [..]:

“39/2. pants. § 1. [Ārvalstnieku strīdu] izskatīšanas padome ar spriedumiem lemj par prasībām, kas celtas par Ģenerālkomisāra bēgļu un bezvalstnieku jautājumos lēmumiem.

[..]

39/57. pants. 1. § Prasības, kas minētas 39/2. pantā, tiek iesniegtas prasības pieteikuma formā, [..] [principā trīsdesmit dienu laikā, bet desmit dienu laikā šādos gadījumos:]

[..]

1° [..]

2° [..]

3° ja prasība ir vērsta pret lēmumu par nepieņemamību, kas minēts 57/6. panta 3. punkta 1. daļā. Tomēr prasības pieteikums ir jāiesniedz piecu dienu laikā pēc lēmuma, pret kuru tas ir vērsts, paziņošanas, ja runa ir par lēmumu par nepieņemamību, kas pieņemts, pamatojoties uz 57/6. panta 3. punkta 1. daļas 5. apakšpunktu, un ja ārvalstnieks sava pieteikuma iesniegšanas brīdī atrodas vietā, kas noteikta 74/8. un 74/9. pantā, vai ir nodots valdības rīcībā.

[..]

2. § 1. punktā minētos pārsūdzību iesniegšanas termiņus sāk skaitīt: **[oriģ. 6. lpp.]**

[..]

2° gadījumos, kad paziņojumu veic ar ierakstītu vēstuli vai parastu vēstuli, no trešās darba dienas, kas seko dienai, kad vēstule ir nodota pastā [pasta zīmogs], ja vien adresāts nav iesniedzis pretējus pierādījumus;

[..]

Termiņa pēdējā diena ir iekļauta noteiktajā termiņā. Tomēr, ja šī diena ir sestdiena, svētdiena vai oficiāla brīvdiena, termiņa pēdējā diena ir pārcelta uz nākamo darba dienu.

[..]

51/2. pants. Ārvalstniekam, kurš iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu saskaņā ar 50. panta 3. punktu, ir jānorāda dzīvesvietas adrese Beļģijā.

Gadījumā, ja viņš nenorāda dzīvesvietas adresi, tiek uzskatīts, ka pieteikuma iesniedzējs ir norādījis dzīvesvietas adresi Ģenerālkomisāra bēgļu un bezvalstnieku jautājumos birojā.

[..]

Dzīvesvietas adreses maiņa ir jāpaziņo ierakstītā vēstulē pa pastu Ģenerālkomisāram bēgļu un bezvalstnieku jautājumos, kā arī Ministram.

Neskarot paziņojumu, kas veikts personai, tiek uzskatīts, ka paziņojums ir likumīgi veikts, ja tas nosūtīts uz norādīto dzīvesvietas adresi ierakstītā vēstulē pa pastu vai ar kurjeru ar saņemšanas apstiprinājumu. Ja ārvalstnieks ir norādījis dzīvesvietas adresi pie sava advokāta, paziņojumu var arī likumīgi nosūtīt pa faksu vai jebkādā citā paziņojuma veidā, kas atļauts ar Karalisko dekrētu.

[..].

57/6. pants. [..]

3. § Ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos var atzīt par nepieņemamu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ja:

[..]

5° pieteikuma iesniedzējs iesniedz turpmāku starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kurā pieteikuma iesniedzējs nav norādījis vai iesniedzis nevienu jaunu elementu vai faktu 57/6/2. panta izpratnē;

[..]

57/6/2. pants 1. § Pēc tam, kad Ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos no ministra vai tā deleģētā pārstāvja, pamatojoties uz 51/8. pantu, ir saņēmis turpmāku pieteikumu, viņš vispirms pārbauda, vai prasītājs ir norādījis vai iesniedzis jaunus elementus vai faktus, kas būtiski palielina iespēju, ka

pēdējam minētajam var tikt piešķirts bēgļa statuss 48/3. panta nozīmē vai alternatīvā aizsardzība 48/4. panta nozīmē. Ja šādu elementu vai faktu nav, Ģenerālkomisārs bēgļu un bezvalstnieku jautājumos atzīst pieteikumu par nepieņemamu. [..]”.

8. Pārsūdzētajā spriedumā ir norādīts, ka sākotnēji apstrīdētais lēmums tika paziņots, nosūtot ierakstītu vēstuli pa pastu 2018. gada 22. maijā uz prasītāja norādīto dzīvesvietas adresi, proti, uz Ģenerālkomisāra bēgļu un bezvalstnieku jautājumos biroju, ka no šī paziņojuma brīža, kurš tika izdarīts likumīgi, sāka ritēt noteiktais desmit dienu termiņš, lai iesniegtu pārsūdzību par lēmumu par nepieņemamību, kas pieņemts, pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra likuma 57/6/2. panta 1. punkta pirmo daļu, ka saskaņā ar šī paša likuma 39/57. panta 2. punkta 2. apakšpunktu pārsūdzības celšanas termiņš sāka ritēt trešajā darba dienā [oriģ. 7. lpp.] pēc dienas, kad vēstule tika nodota pastā – ja vien nav citu pierādījumu, kā tas ir šajā lietā, proti, piektdien 2018. gada 25. maijā, ka, tā kā termiņa pēdējā diena bija svētdiena, tā tika pārcelta uz pirmdienu 2018. gada 4. jūniju un, visbeidzot, ka prasītājs ieradās Ģenerālkomisāra bēgļu un bezvalstnieku jautājumos birojā trešdien 2018. gada 30. maijā un šajā datumā apstiprināja ierakstītās vēstules, kas saturēja viņam nelabvēlīgo lēmumu, saņemšanu.
9. Noteikumiem par tiesā iesniegtu prasību pieņemamību, it īpaši *ratione temporis*, ir absolūts raksturs. Šajā lietā *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome] ir pamatoti nolēmusi, ka administratīvā akta paziņošana adresē, kas tiek uzskatīta par prasītāja norādīto dzīvesvietas adresi, proti, Ģenerālkomisāra bēgļu un bezvalstnieku jautājumos birojā, bija likumīga, un no tā brīža sāka ritēt pārsūdzības celšanas termiņš, ka fakts, ka prasītājam tika izsniegta vēstule, kad viņš ieradās uz vietas 2018. gada 30. maijā, neizraisīja “jauna desmit dienu termiņa sākšanos no šī dienas” un ka, tā kā viņš neatsaucās uz nepārvaramas varas gadījumu, pārsūdzība, kas tika celta ar ierakstītās vēstules palīdzību 2018. gada 7. jūnijā, proti, pēc noteiktā desmit dienu termiņa, kas beidzās 2018. gada 4. jūnijā, bija novēlota.
10. Kasācijas instancē prasītājs norāda, ka vispārējam tiesību uz aizstāvību ievērošanas principam arī ir absolūts raksturs. Viņš neapgalvo, ka ar 2018. gada 30. maijā notikušo vēstules izsniegšanu apmaiņā pret saņemšanas apstiprinājumu esot sācies jauns termiņš, ne arī apšaubā tiesas lēmumu, ar kuru ir noraidīti norādītie elementi, kas atgādināti sprieduma 7.2.1. punktā, nepārvaramas varas situācijas raksturu, “kas viņam būtu radījis nepārvaramu šķērslī prasības celšanai likumā noteiktajā termiņā”.

Taču viņš norāda, ka, ņemot vērā apstākļus, tāds pārsūdzības celšanas termiņš, kāds paredzēts šajā lietā valsts tiesiskajā regulējumā, ir pretrunā vairākām Eiropas Savienības tiesību normām, kas viņam garantē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību.

Viņš atsaucas uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, kurā ir noteikts, ka “Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību”, kā arī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādāta versija) 25. apsvērumu un 46. pantu, kas ir formulēti šādi: **[oriģ. 8. lpp.]**

“[..]

(25) Lai pareizi identificētu personas, kam vajadzīga aizsardzība kā bēgļiem Ženēvas konvencijas 1. panta nozīmē vai kā personas, kam ir tiesības uz alternatīvo aizsardzību, visiem pieteikuma iesniedzējiem vajadzētu būt efektīvai piekļuvei procedūrām, iespējai sadarboties un pienācīgi sazināties ar kompetentajām iestādēm, lai iesniegtu attiecīgos savas lietas faktus, un pietiekamām procesuālām garantijām, lai virzītu savu lietu visos procedūras posmos. Turklāt starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūrai parasti būtu jāparedz, ka pieteikuma iesniedzējam ir vismaz: [..], tiesības saņemt attiecīgu paziņojumu par lēmumu un par minētā lēmuma juridiskajiem un faktiskajiem iemesliem; iespēja apspriesties ar juridisko konsultantu vai citu padomdevēju; tiesības izšķirīgos procedūras brīžos saņemt informāciju par savu tiesisko stāvokli valodā, kuru viņš saprot vai kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu; un – negatīva lēmuma gadījumā – tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā.

[..]

46. pants. Tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā saistībā ar: a) pieņemto lēmumu par to starptautiskās aizsardzības pieteikumu [..]

[..]

4. Dalībvalstis paredz saprātīgus termiņus un citus nepieciešamus noteikumus, lai pieteikuma iesniedzējs varētu izmantot savas tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību saskaņā ar 1. punktu. Termiņi nav tādi, kas šādu izmantošanu darītu neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu.

[..]”.

11. Iepriekš minētās Hartas 47. pantā paredzētās tiesības “vērsties tiesā” ir īpašs tiesību vērsties tiesā aspekts, ko garantē arī Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 1. punkts.

Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, uz kuru var atsaukties, lai interpretētu iepriekš minēto 47. pantu, jo tas iedvesmojas no Cilvēktiesību un

pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta un 13. panta, tiesības vērsties tiesā tiek netieši ierobežotas, it īpaši attiecībā uz prasības pieņemamības nosacījumiem, jo tās pēc savas būtības nozīmē, ka ir nepieciešams valsts tiesiskais regulējums, līdz ar to valstij šajā ziņā ir zināma rīcības brīvība. Tomēr šie ierobežojumi nevar ierobežot attiecīgās personas iespēju vērsties tiesā tādā veidā vai tādā mērā, kas apdraud šo tiesību [vērsties tiesā] būtību (ECT, spriedums *Miessen pret Beļģiju*, 2016. gada 18. oktobris). [oriģ. 9. lpp.]

12. Kasācijas sūdzības pamatā galvenokārt tiek uzdots jautājums par to, vai *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome] ir pārkāpusi tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesības vērsties tiesā, kas konkrēti ir paredzētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā, atzīstot prasītāja prasību par nepieņemamu tā iemesla dēļ, kas minēts pārsūdzētajā spriedumā, proti, prasības novēlotās celšanas dēļ, un, pamatojot savu lēmumu ar tiesību normu, ar kuru – lai arī tai ir absolūts raksturs – ārvalstnieka pārsūdzības celšanas termiņš ir noteikts desmit kalendārās dienas, skaitot no lēmuma, pret kuru tā ir vēsta, paziņošanas dienas, it īpaši, ja paziņojums ir nosūtīts uz adresi, kas saskaņā ar likumu tiek uzskatīta par prasītāja norādīto dzīvesvietas adresi, kas var būt par faktisku iemeslu minētā termiņa saīsināšanai.

[omissis: tiesvedības apturēšana]

AR ŠĀDU PAMATOJUMU:

CONSEIL D'ÉTAT NOLEMJ:

[..]

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. panta 3. daļu uzdot Eiropas Savienības Tiesai sekojošu prejudiciālo jautājumu:

“Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādāta versija) 46. pants, saskaņā ar kuru pieteikuma iesniedzējiem ir jābūt tiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību saistībā ar pieņemtajiem lēmumiem “par to starptautiskās aizsardzības pieteikumu”, un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāda valsts procesuālā tiesību norma kā [oriģ. 10. lpp.] 1980. gada 15. decembra *loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* (likums par ārvalstnieku iecelšanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu) 39/57. pants, lasot to kopsakarā ar tā paša likuma 51/2. pantu, 57/6. panta 3. punkta pirmās daļas 5. punktu un 57/6/2. panta 1. punktu, ar kuriem termiņš pārsūdzības celšanai par lēmumu par turpmāka starptautiskās aizsardzības pieteikuma nepieņemamību, ko iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais, ir noteikts desmit “kalendārās” dienas, skaitot no administratīvā lēmuma paziņošanas dienas, it īpaši, ja paziņojums ir nosūtīts uz Ģenerālkomisāra

bēgļu un bezvalstnieku jautājumos biroju, kas saskaņā ar likumu “tiek uzskatīta” par prasītāja norādīto dzīvesvietas adresi?”

[..]

Šādi pasludināts [..] divi tūkstoši deviņpadsmitā gada pirmajā augustā [..]

[paraksti]

DARBA VERSIJA